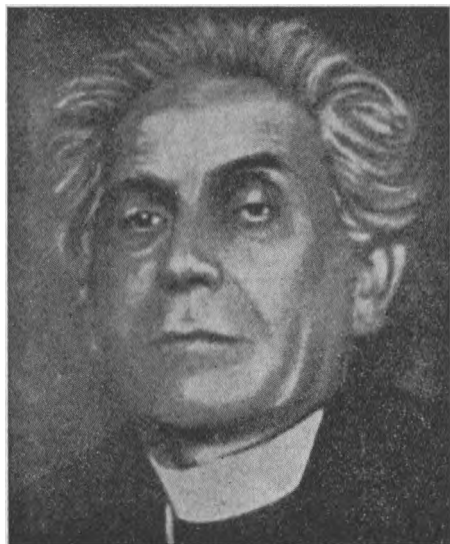

Kun. D-ras Luigi Cerebotani

(1847-1928).

I.

Laikrašty „Muenchener Neueste Nachrichten“ 288-me 1928 m. radom ši li dn žini :

„Iš Veronos at jo pranešimas, kad š. m. spali 19 d. vakare yra mir s monsignoras prof. d-ras Luigi Cerebotani. Garsus šis mokslininkas ilgai gyveno Muenchene ir ia vairiuose visuomen s sluoksniuose pla iai buvo žinomas.

Mažo gio, akin puolan ia galva, gyvais, piet gyventoj išduodan iais veido bruožais, banguojan iais žilais plaukais jis kreipdavo save kiekvieno praeivio d mes .

Gim s Lonatoj 1847 m. sausio 11 d., jis savo jaunyst praleido Veronoj, kur rugs jo 7 d. 1869 m. buvo pašv stas kunigu. Kiek v liau, gav s teologijos ir filosofijos daktaro laipsn , jis iki 1873 m. jo vairias pareigas Vatikane. 1877 m. tapo kardinolo kunigaikš io Hohenloh s sekretorium ir vienos tarptautin s aukl jamos staigos ved ju. 1883 m. gr žo Veronon ir ia per penkerius metus profesoriavo vietas

seminarijoj. 1889 m. drauge su Apaštališkojo delegato titulu gavo pareig b ti Muenchene gausingai gyvenusi ital ganytoju.

Šalia t grynai kunigišk darb monsignoras Cerebotani užsiimin jo ir tyru mokslu, ypa fizika. Šioj srity daug jis yra vykd s domi eksperiment ir padar s nemaža svarbi išradim . Savo išrastam prietaisui, kuriuo buvo galima telegrafiškai persiuntin ti ne vien rašt , bet ir vaizdus, jis jau prieš 20 met buvo pa m s valstybin patent , tik nepatogios aplinkyb s neleido jam t savo išradim vesti praktikon. Be šio jis buvo išrad s teletopometr bei universališk j geod tišk j aparat , autotelemetrograf , spiralograf , teleautograf , vairius multipleksinius aparatus, elektrišk j laikrod be viel , automatišk j telefon taisym ir k.

Nemaža išleido jis ir veikal , kuriuose daugiausia aprašin jo savo išradimus. Raš jis ir religin mis temomis. Mielai laikydavo paskaitas Muencheno Politechnikos, Žurnalist ir Rašytoj draugijose, kuri jis yra buv s narys. Nesišalino ir nuo bendresn s reikšm s literat ros klausim .

Tur jo jis pasisekimo ir Paryžiuj, kur skait apie savo naujus išradimus, k. š. apie telegrafišk j vaizd persiuntim , apie aparat bevieli telegram paslap iai užtikrinti, apie min sprogdinim , apie sustojimo signal statym gelžke liuose. Paryžiaus specialistai tais jo išradimais labai dom jos. Kad ir nepavyko jam vesti juos praktikon, ta iau jie pažadino ne vien ieškoti praktiškojo j pritaikymo.

Monsignoras Cerebotani buvo Popiežiaus Moksl Akademijos tikrasis narys ir Vokie i Muziejaus komisijos nuolatinis narys. Tame muziejuj sud ti kun. Cerebotanio išrasti aparatai. D liai savo malonaus b do mirusysis mokslininkas buvo aukštai gerbiamas vis , su kuo tik susidurdavo“.

II.

Iš to, kas aukš iau pasakyta, matom, jog a. a. kun. Cerebotani yra buv s gilus fizikos tyr jas. Bet drauge jis buvo geras ir scholastiškosios filosofijos žinovas. Vis pastar j 15-os met laikotarp jis užsiimin jo šiandien s fizikos ir

senos scholastiškosios filosofijos susintezinimu. Jo nor ta m s dien fizikos principai nušviesti tomistiškosios metafizikos šviesa. Savo mintis tuo dalyku jis išd jo savo pastaruose pašnekesiuose (Soliloquien): I *Mein individuelles D a s e i n* 1915, II ir III *Das Problem der M a t e r i e*, 1916—1917, IV *Wissenschaft und Mystik*, 1922. Visi šie veikalai yra iš j Muenchene. Juose išd ta pagrindai naujai moksliskajai ontologijai ir kosmologijai. Autorius skina ia kelius ne vien fizikai, bet ir pa iai tomistiškajai metafizikai. Pagailstav s, kad šiandieniai mokslininkai teužiima vien materijos apsiereiškim tyrimu, jis teisingai pastebi, kad jie visai nežino, nei kas yra materija. Nes materijos apsiereiškimai, jo sitikinimu, t r a vien jos m a t o m y b (Sein-Schein), o ne jos tikrenyb (Sein). Iš kitos šalies tam-sokai scholastik m a t e r i a e p r i m a e s vokai jis teikia konkretnio turinio, laikydamas j tuo, k ši dien fizika vadina e n e r g i j a . Iš tos energijos jis išveda ne tik j u d - j i m ir nejud j i m b e i r i m t , bet ir p a i e r d v ¹⁾. Tuo b du šita kun. Cerebolanio paži r a e r d v beveik sutampa su garsaus Einšteino teorija, tvirtinan ia, kad erd v s tik ten teesama, kur yra materijos.

Laikydamas materialin s gamtos apsiereiškimus vien materijos matomybe, kun. Cerebotani stato dr s tvirtinim , kad materijos j u d j i m o matomybei tikrumoje bei m s jutimams neprieinamoje energijos esm je gali atitikti ne j u d - j i m a s , b e t r i m t i s . Tuo remdamasis jis nemato negalimumo ir tame, kad matomam žem s j u d j i m u i aplink saul tikrumoj bei viršjutiminiame energijos pasauly gali atitikti ne j u d j i m a s , b e t r i m t i s , k i t a i p s a k a n t , ž e m g a l i i r n e j u d t i , n o r s m s a k i m s i r a t r o d o j u d a n t i .

Pastarasis autoriaus pašnek sis „Wissenschaft und Mystik“ susideda iš trij dali : pirmojoj kalbama apie „gamt ir gamtamoksl “, antrojoj—apie „ontologiškuosius elementus elektros apsiereiškimuose“ ir tre iojoj—apie „materij ir dogm “.

. ¹⁾ In meinem Denken thronte immerwährend die Idee, dass die Welt Energie sei und folglich, dass auch die Bedeutung von Ruhe und Raum in dem Begriff Energie zu suchen sei. Soliloquien II, 6.S.

Visose jose yra išreikšta daug domi min i , apie kurias vietas tr kumas neleidžia mums ia pla iau kalb ti.

Turim tik pažym ti, kad kun. Cerebotanio „Pašnekesiai“ yra gana sunkiai paskaitomi. Nevienas sakiny s, norint gerai suprasti, tenka po du, triskart skaityti. Mat, nor damas išd ti savo mintis kuo trumpiausiai, gerb. mokslininkas vienan sakinin sudeda daug min i . Iš kitos šalies laikydamas savo skaitytojus aukštais inteligentais, jis daug dalyk , reikaling paaškinimo, palieka neišaiškint . Ta iau, kas apgal s jo raštus, ras juose ne vien brangi minties perl . D liai to kun, Cerebotanio „Pašnekesius“ rekomenduojam kiekvienam inteligentui katalikui, ypa gerb. ontologijos ir kosmologijos profesoriams ir studiozams.

Tesie garb šiam kunigui — mokslininkui! Tešvie ia jis savo pavyzdžiu ir m s jaunai dvasiškijai!..¹⁾

¹⁾ Sk. „Ryto“ 1928 m. 246 n-r .